

Com recordava el mateix president George W. Bush en el seu discurs davant el Congrés el passat 21 de setembre, després de l'atac a les Torres Bessones i al Pentàgon, feia 136 anys que els Estats Units lliuraven les seues guerres a l'estranger. Només això justificaria que poguérem parlar d'Imperi, o en afortunada expressió de Raimong Aron, de República Imperial, quan ens referim a la política exterior dels Estats Units d'Amèrica del Nord.

I, tanmateix, l'origen dels Estats Units va ser una guerra d'alliberament nacional contra l'Imperi Britànic. Aquest conflicte també va ser una de les revolucions polítiques més importants de la història. Els patriotes nord-americans recolliren i sovint posaren en pràctica per primera vegada moltes de les idees propugnades per la Il·lustració francesa i pels pensadors britànics més progressistes. Una dècada abans de la Revolució Francesa, les noves constitucions adoptades per les colònies en plena revolta independentista recolliren els principis dels drets de l'home, del contracte social, de la sobirania popular i de la separació dels poders legislatiu i executiu. A més, en els seus inicis el nou estat s'organitzà com una confederació.

L'emancipació no resolgué el problema de l'esclavatge ni la discriminació de la població índia. Precisament, el reconeixement de la independència implicà la supressió de l'anomenat Territori Indi, fet que encetava la fulgurant expansió dels Estats Units cap a l'oest. Durant el segle XIX, es produí una formidable expansió continental que tingué com a fites les compres de Louisiana (1803), Florida (1819), Gadsen (1853) i Alaska (1867) així com les annexions dels territoris de Texas (1845), Oregon (1846) i Califòrnia i Nou Mèxic (1848). Com és sabut, aquesta marxa cap a l'oest marcà el caràcter del EUA i implicà el genocidi dels centenars de pobles indis que habitaven aquells territoris. Així i tot, s'acostuma a indicar que l'imperialisme nord-americà

La República Imperial dels Estats Units

començà el 1898, quan derrotà una vella potència colonial, Espanya, i passà a ocupar Cuba, Puerto Rico, les Filipines i Guam. Així, controlà bona part del Pacífic i el Carib. La "diplomàcia de la canonera" va convertir Amèrica Central en el "pati de darrere" dels EUA. Només era qüestió de temps controlar tot Amèrica.

La Primera Guerra Mundial permeté als EUA esdevenir una potència planetària. Tanmateix, els ideals aïllacionistes frustraren momentàniament aquesta oportunitat. Va ser la Segona Guerra Mundial la que sancionà l'expansió. L'ascens i l'agressivitat dels feixismes va fer inevitable la intervenció. Si bé els EUA foren l'arsenal de les democràcies, també cercaren aliats d'allò més estranys, des de la corrupta Xina de Chiang Kai Shek, al filofeixista almirall francès Darlan, sense oblidar el genocida Stalin. A més, com li agrada recordar a l'escriptor Gore Vidal, diversos indicis apunten que alguns sectors de l'administració nord-americana empenyeren el Japó a la guerra. El EUA foren la potència que aconseguí més guanys amb la guerra a costa de menys sacrificis. Espanta comparar els 290.000 morts nord-americans amb els més de vint milions de l'URSS. A la fi d'aquesta guerra, el 1945, els Estats Units eren, de molt, la potència més poderosa del món. Amb aliances pragmàtiques (Franco, Somoza, Pinochet...) la Guerra Freda confirmà el pragmatisme en l'expansió, i s'ha de recordar que, paradoxalment, els EUA no foren capaços d'"alliberar" cap país del bloc de l'Est ni tan sols quan la seua població s'aixecava contra l'ocupant soviètic.

L'actual crisi mundial ens ha fet confirmar algunes de les constants de la política exterior nord-americana. No ha tingut problemes per tractar amb dictadures militars com la del Pakistan, règims dubtosament democràtics com els de l'Àsia Central exsoviètica, o antigues milícies fonamentalistes com l'Aliança del Nord, d'Afganistan. La solidaritat anglosaxona ha funcionat com sempre durant el segle XX i l'actual. No és gratuïta l'afirmació de Bush: "els Estats Units no tenen un amic més vertader que Gran Bretanya." D'altra banda, com sempre feia durant les crisis de la Guerra Freda, els EUA han actuat pel seu compte i, només a posteriori, han cercat aliats. Ha estat especialment patètica l'actitud d'alguns dirigents europeus com Berlusconi i Aznar. Ni OTAN ni ONU. Han estat els EUA i els seus fidels aliats britànics els qui han intervingut a l'Afganistan.

Resulta evident que la present crisi marca una fita. Ara bé, les continuïtats són moltes i res no fa pensar que les formes d'actuar del Govern nord-americà contra l'infame règim dels talibans, i la victòria que contra aquest s'ha aconseguit, puguin fer incrementar la seua popularitat entre amplis sectors de l'opinió pública del Vell Món.